Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
19.09.2018

SM1828538
00.00.01.00.03
SMDno-2018-309

Poliisiosasto / Pelastusosasto
Johtava asiantuntija Ari-Pekka Dag / Pelastusylitarkastaja Rami Ruuska

Tulevaisuusvaliokunta

Asia: VNS 2/2018 vp

Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko

Paikkatietopoliittinen selonteko linjaa, minkälaisia paikkatietoja yhteiskunnassa tarvitaan sekä miten niiden tuottamista, hallintaa ja jakelua kehitetään ja miten niiden käyttöä edistetään. Selonteon tavoitteena on velvoittaa kaikki julkishallinnon toimijat huolehtimaan paikkatietojen yhteiskäyttöisyydestä ja saatavuudesta siten, että ne ovat mahdollisimman tehokkaasti julkisen hallinnon ja yritysten hyödynnettävissä. Samalla tulee varmistaa tietoturvallisuuden korkea taso ja henkilötietojen suojan toteutuminen.

Sisäministeriö on ollut mukana valmistelemassa selontekoa. Yleisesti ottaen selonteko on varsin hyvin paikkatietojärjestelmiä sekä paikkatietojen hyödyntämistä kuvaava asiakirja. Selonteosta voi päätellä, että vihdoin Suomessa ollaan ymmärtämässä paikkatietojen laaja-alaista merkitystä sekä paikkatietojen tuomaa yleistä etua koko maalle.

Sisäministeriön hallinnonalalla (Poliisi, Pelastustoimi, Rajavartiolaitos, Hätäkeskuslaitos) paikkatietojärjestelmillä tuotettua tietoa on hyödynnetty vuosien ajan erilaisissa operatiiviseen turvallisuustoimintaan liittyvissä tehtävissä, missä tarkoituksena on ollut viedä apua oikeaan paikkaan nopeasti ja tehokkaasti. Paikkatieto ja siihen liittyvät järjestelmät ovat tietojohtoisen poliisitoiminnan kriittinen menestystekijä. Näiden ja muiden tietojen yhdistelmien perusteella voidaan poliisin resursseja suunnata sinne, missä analyysin perusteella on yleisimmin suurimmat tarpeet. Tehtäväpaikkojen tavoittaminen, tehtävien hoitaminen ja koko päivittäisen työn organisointi käyttää partioiden paikkatietoa ja siitä saatavia tietoja saavutettavimmasta hälytysresurssista. Paikkatietoa käytetään siis ennalta suunnittelussa, toiminnan suuntaamisessa, toiminnan johtamisessa, analyysissä sekä tilastoinnissa.

Paikkatietojärjestelmiä hyödynnetään valtakunnallisesti myös suunnittelun apuvälineenä mm. pelastustoimen riskianalyysien ja riskialuejaon määrittelemisessä. Viime vuosina myös ensihoitopalvelut (ent. sairaankuljetus) on ottanut paikkatietojärjestelmät avukseen arvioidessaan ja kehittäessään esimerkiksi ensihoidon palveluntuotantoa ja -tasoa. Koska ensihoito kuuluu kiinteästi turvallisuusviranomaisten toimialaan, on tämä STM:n hallinnonalan toiminta ehdottomasti huomioitava suunniteltaessa yhteisiä paikkatietoasioita turvallisuusviranomaisille.

Selonteossa on ansiokkaasti tuotu esiin myös erilaisia paikkatietoihin liittyviä ongelmia, kuten esimerkiksi osoitetietojen puutteellisuus. Ongelmat on monin osin tiedostettu jo aiemmin, mutta niiden kuntoon saattaminen on havaittu olevan vaikeaa ja työlästä. Selonteossa annetaan kehittämisehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi ja tilanteen parantamiseksi. Silti tarvitaan useiden tahojen ja organisaatioiden laajaa ja pitkäaikaista sitoutumista, jotta selonteossa mainitut asiat saataisiin kuntoon.

Selonteossa myös hyvin pohjustetaan julkishallinnon vastuita ja rooleja liittyen paikkatiedon tuotantoon. Kevyillä resursseilla ei ole varaa tuhlata päällekkäisiin työtehtäviin. Erityisen tärkeänä sisäministeriössä nähdään selonteossa esiin tuotu turvallisuusviranomaisten tarve saada kaikissa tilanteissa paikkatiedot käyttöönsä ajantasaisina ja kaikille toimijoille yhtenäisinä. Sisäministeriö haluaa kiinnittää myös huomiota siihen, että harkittaessa paikkatietoaineistojen julkistamista tulee ennen julkistamispäätöstä tapauskohtaisesti arvioida aineiston helposta saatavuudesta aiheutuvat mahdolliset riskit yhteiskunnan turvallisuudelle.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan nyt käsittelyssä olevan selonteon julkaiseminen on hyvä lähtökohta paikkatietoasioiden kehittämiselle.